

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Praxis Episcopalis

Piasecki, Paweł

Coloniae Agrippinae, 1620

De modo Visitandi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61608](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61608)

PARS SECVNDA.

CAPVT I.

De modo Visitandi.

EXPLICITIS preparatorijs, nunc videndum est, quo ordine Visitator pcedere debeat: nam si Visitatio ordine expediatur, facilis erit labor, & magnus fructus, sicut ex inordinabiliter actis optatus fructus minimè sequitur.

c. qualiter de accusat.

Soc nu. 25.

c. ea, quæ si Vero de statu Mona.

S. Greg. 7. Morala

Paulin. p. 1. q. 3. Conc. Prou. 4. eod.

Concil. Prou. 1. eod.

Doct. in d. c. 1

Fius V. Constit. 139. Concil. Prou. 6. eod.

Episcopus igitur, nisi legitime impeditus fuerit, ipsemet propriam dioecesim visitare debet: sed antequam cleri, populiq; visitationem ineat, diuino prius auxilio implorato, à se, suaq; familia visitandi initium vtiliter faciat: quia alias nunquam purè maculam in membro considerat oculus, quem puluis grauat; & superiectas sordes tergere non valent manus, quæ lutum tenent: & ne in visitatione vice salutis animarum, de quibus tractatur, scandalum præbeat; sed, vt potius reliqui omnes domesticæ illius visitationis actione, executioneq; excitati pastoralia iussa facilius & foelicius exequantur.

Deinde, nisi aliud censuerit, (cum in hoc ordo *cap. 1. de censib. lib. 6.* in Episcopo non sit substantialis) à cathedrali, cuius ipse præcipuum caput est, incipiat; postea visitet Ecclesias Collegiatas, in quibus, si sibi placuerit, confirmandos ex vicinioribus Parochijs confirmabit; Parochiales, & alias quoque Ecclesias etiam commendatas, etiam equitum ordinis Hierosolymitani, ac oratoria, & Capellas intra Parochiæ limites, etiam Monasterijs vnitas, & illas, quæ his conditionibus institutæ sunt, vt Ordinarius, aliusue superior Ecclesiasticus, ne

visitationis, correctionisue causa id sibi vendicare possit; alioquin nulla sit erectio, ac testatoris voluntas; nisi institutio sedis Apostol. auctoritate comprobata erit; quia tunc non visitabit, nisi negligentes fuerint illi, quibus à testatore id commissum fuerit; Hospitalia, confraternitates in Ecclesijs quoque Regularium erectas, Montes pietatis, & alia loca pia, quæ immediatè sub Regum protectione non sunt, etiam laicalia merè priuata, in ijs videlicet, quæ ad obseruandam, exequendamque piam testatorum voluntatem spectant; scholas quascunque, ac bibliothecas, & tabernas librarias; ædes, habitationesue Ecclesiasticorum, etiam si in priuatorum, laicorumque domibus degant; Ecclesiasticos denique quoscunque suæ iurisdictioni subiectos, & populum tandem separatim, nisi qualitas negotij aliud exposcat, in ijs, quæ ad forum Ecclesiasticum spectant, vbi intèdit imponere pœnam pro crimine: extra iudicialiter autem ad finem imponendæ pœnitentiæ de omni crimine inquirere poterit. Monasteria verò Monialium etiam Regularibus subiecta quoad clausuram, in vrbe, vel post perfectam clericorum populiq; visitationem, vel opportuniore tempore visitare poterit. Seminarium etiam comodiore tempore, & tertio quoque mense visitabit; perfectius quidem bis quotannis videlicet in hebdomada post Pascha, & ante vacationem, vt dicitur, studiorum, quæ Idibus Septembris vel circa fieri solent.

Concil. Prou. 4. eod.

Conc. Prouinc. 4. eod.

Soc. sub nu. 14.

Conc. Prou. 2. tit. 2. decret. 157.

Expe-

de offic.
ord. li. 6.
Petr. i. c.
17.

Hof. in
sum. de
cenf. b.
§. fin.
S. Anto.
d. c. 6. q.
6.
d. c. r.
c. cum
Aposto-
lus de
cenf. b.
Doct. in
d. c. r.
Cald.
conf. 8.
de cenf.
Pauin.
p. i. q. 5.
Fufch.
lib. i. c.
4. nu. 9.
S. Anto.
lib. 3.
tit. 20. c.
6. §. de
focietat.
Conc.
Prou. 4.
eod.
c. vt iu-
tra, &
ibi But.
de off.
ord.
Pauin. r.
q. 5. arg.
c. in fin.
gulis, de
statu
Monac.
Conc.
Prou.
4. eo.
Conc.
Prou.
4. eo.
Conc.
Trid. fef.
24. c. 3.
Rebuff.
rela.
à Fufch.
lib. i. ca.
2. n. 18.
c. fi Epi-
scopus.

Expedita uifitatione Ciuitatis, in qua Epifcopus procurationem, etiam fi Ecclefia Epifcopatu contigua fit, & etiam fi domum fuam ad prandiū reuertatur, recipere potef; cum procuratio in fignū fubiectionis detur; progredietur ad Ecclefias, & loca dioceſis: & fiue in ciuitate, fiue extra ciuitatem, caueat, ne in aliqua Ecclefia ultra quàm opus fit, moretur, ne illa nimis grauetur, & aliarum uifitatio negligatur. Obferuet autem in Uifitatione, quæ in Põtificali præſcripta ſunt: & confirmandos confirmet, & cõſecranda, conſecret: Ex cauſa tamen aliquid præponere, aut poſtponere potef. Et vt facilius omnia ſuccedant, uifitationis negotia inter miniſtros, quos ſecum ſecundum qualitatem Eccleſiæ uifitandæ in vrbe aſſumere debet, diſtribuat: Extra autem ciuitatem, ſaltem Canonicum Eccleſiæ Cathedralis, ſi idoneus fit, cum duobus alijs Sacerdotibus, ſi haberi poſſunt, huius rei uſu peritis, præter Capellanum, & Notarium habeat. Reliqua uerò familia moderata, & utilis fit, quæ bonum exemplum præbeat, & cuius opera neceſſariò indigeat; nec ad ſummum cõputata Epifcopi perſona plures quàm decem homines ſint; & iumẽta ſeptem: potef uerò alios etiam, ſuis tamẽ ſumptibus, ſecum ducere: Vbi autem ipſe totam Ciuitatem, & dioceſim uifitare minimẽ potef, Cathedralẽ ſaltem, aliasquẽ Eccleſias inſigniores uifitet; cæteras uerò Vicario generali (illi enim hoc iure proprio haud competit) uel Uifitatoribus aſignet; quibus uicualium expenſas uifitati: cætera uerò Ordinarius prouiderẽ debent. Nec uidetur omnino damnanda opinio illorum, quia ad ſubleuanda expenſarum grauamina Uifitatores ad Eccleſias pauperes delegandos eſſe dicunt; licet indiftinctè non ſit amplectenda, ſed

forſan, quando Epifcopus illas alias uifitauerit, illarumquẽ ſtatus cognitionem habet, & operam ſuam minimẽ neceſſariam eſſe arbitratur, & quando illæ Eccleſiæ non omnino ſunt pauperes; eo enim caſu ceſſat illa ratio, cum Epifcopus illas ſuis ſumptibus uifitare teneatur, quando uidelicet paupertas eſt euidentis: Vbi ergo eſt penuria, & Eccleſia non ea eſt, quam ſuis ſumptibus Epifcopus uifitare teneatur, neque requiratur ipſius Epifcopi opera, tũc forſan expediens aliquando erit, Uifitatores mittere, licet Epifcopus nullo detineatur impedimento, & ex illis locis ad loca inſigniora, uel magis commoda confirmanda confirmandos conuocare poterit. In reiteratione autem Uifitationis, tum ipſe, tum etiam Uifitatores inferiores, illas Eccleſias, illosquẽ Clericos, & populos uifitet, qui in priori uifitatione ab eo uifitati non fuerunt, niſi alijs uifitationis officium magis opportunum eſſe cognoſcat. Et hæc de Epifcopo, quamuis multa ex his, & inferiori competant, & plura etiam ex illis, quæ dicentur, Epifcopo quoque conueniant. Uifitator uerò ab Epifcopo delegatus, niſi alia forma ſibi præſcripta ſit, quam omnino ſeruare debet, priuſquàm uifitationis cauſa Eccleſiam adeat, Parochũ in Ciuitate, & Vicarium foraneum in Dioceſi, de eius aduentu certiorẽ faciat: reprehẽſibile enim uidetur, ut ſupra dictum eſt, uifitationem formalem ex improuiſo obire. Cũ uerò ad uifitationem ſe confert, ſecum Notarium Clericum, & alium ad ſummum habeat, & ubi non ſunt Notarij Clerici, adhibendi ſunt duo alijs Clerici ſcribentes in conſonantia; uel Notarius Apoſtolicus Laicus; Uifitanti enim ſoli non creditur; potef etiam, & expedit aliquando uocare ſibi Coadiutorem, Vicarium foraneum,

Pauin.
1. q. 6.
Doct. in
d. c. pro-
curatio-
nes.
Archid.
in c. pla-
cuit 10.
q. 4.
d. c. r. §.
poſtquã
de cenf.
6.
c. cum
dilecta-
de re-
ſcript.
Soc. ſub
n. 8 & n.
31.
Pauin.
1. q. 5.
c. quali-
ter, &
quando,
de pro-
bat.
Pauin.
2. q. 3.
Imol.
Clem.
ſina. de
ſtatu
Mon-

Visitati
soli non
eredit u
Petr. 1.
cap. 3.

neum, vel alium Sacerdotē illius, vel etiā alterius plebis; quando videlicet quamplura sunt negotia in illa Ecclesia expedienda: & primum ad caput plebis accedat, & ad se Vicarium foraneū pro informatione assumenda accedere iubeat: in progressu autem visitationis etiam, cum alterius plebis visitationem aggreditur, ad loca proxima, atque magis comoda pro ipsius plebis visitatione se conferat.

Parochus verò vesperè antequàm visitetur, & manè solemniter campanarum sono illius aduentus signum det; quo tempore visitationis populus frequentior sit, cum dies visitationis sit sollemnis, & feriata, & ad Ecclesiā omnes convenire debeant, ita ut censuris etiā cogi possint.

Petr. 1.
cap. 2.
Fusch.
lib. 1.
cap. 4.

Aduentanti autem ad Ecclesiā, Parochus, aliusuē Ecclesię Rector, & reliqui omnes Ecclesiastici illius Parochię, Ecclesięuē superpelliceo induti, qua debent reuerentia ad fores obuij assistant. Honorificè enim Visitator recipiendus est secundum varias regionum consuetudines.

e. Epif.
copi 7.
9. 1.

Visitator autem Ecclesiā magna cum grauitate, religione, & deuotione intrat; & factis ad sanctissimum Eucharistię Sacramentum humiliter precibus, si manè accesserit, atque Missam non celebrauerit, horaq; congrua sit, cum sine Missa visitationem fieri minimè deceat, quę tardius celebrari debet, recta in sacristiam proficiscatur, & inde ad celebrandam Missam secundum occurrentē diei sollemnitatem ad præscriptum Kalendarij, cum oratione de Spiritu Sancto, cum Gloria in excelsis, & Credo: & dum ipse in Sacristia se ad celebrandum præparat, Notarius eius iussu literas patentes alta voce populo legat, atque publicet: si autem tempestiuum erit, Celsusq; ibi frequens sit, defunctorum ani-

Soc. nu.
32.
Soc. sub
nu. 26.

Petr. 1.
cap. 3.

mas interim absolueri poterit: hoc enim vt supra dictum est, quancumque oportuiori sc. tempore fieri poterit, si verò ad illam actionem Clericorum numerus minor erit, domum Parochialem ingreditur, tractaturus cū Parocho de ijs, quę ad totam illā visitationem spectant, præcipuè de frequentioribus populi abusus, vt de illis ipsum etiā cōcionando arguere possit. Hora igitur opportuna celebrandi, cū videlicet populus frequens erit, celebret, aut si ipse non potest, alium, vt supra, celebrare faciat: & si ipse celebrauerit, lecto Euangelio ab ipsius latere, aperto capite, nisi & ipse Episcopali dignitate fulgeat, stans ad populum sermonē habeat, vel si suggestum ascendere maluerit, depositis capsula, seu planeta, & manipulo, capite operto sedens alloquatur, vel etiā si oportuimus censuerit, post Missam differat. Post autem communionem, vel si ita iudicauerit, post Missam, sanctissimum Eucharistię Sacramentum populo ministraret. Peracto autem sacro, ac sacris vestibus depositis, licet etiam ante Missam fieri possit, superpelliceo, siue, si Prælatus sit, Rocchetto & Mantelletto, vt aiunt, indutus, cum stola coloris iuxta ritum Ecclesię, albi, vel rubri, ad altare maius reuertens pluribus luminibus, ac intortitijs accensis, ostiolum sanctuarij aperiat, & sacrosanctam Eucharistiam ter genuflexus incenset, cantante interim Clero, *O Salutaris hostia, &c.* vel *ō sacrum cōuiuuiū*: deinde extracta pixide è tabernaculo, & super corporali mundo extenso super altari posita, sanctissimum Sacramentum diligenter visitet, vt infra dicitur; & postea in tabernaculo pixidem reponat, cantante Clero, *Tantum ergo Sacramentum, &c.* Pixide autem collocata ad gradus altaris dicat, *Dominus vobiscum, & orationē sanctis-*

S. Aug.
lib. 1 tit.
20 cap.
6 §. de
societ.
tibus
Fusch.
lib. 1.
Soc. nu.
21.

Petr. 1.
c. 3.

Petr. d. m.
3.

sum

fimi Sacramenti, qua absoluta, priusquã ostiolum claudatur, iterum genuflexus sanctissimum Sacramentum ter incenset. Extinctis postea luminibus, quatuor exceptis, sacras Reliquias visitet, easq; stãter incenset, canente interim Clero psalẽdam, antiphonãvẽ, deinde orationẽ dicat, sacris illis Reliquijs accõmodatã. Baptisterium etiam & olea sacra cũ luminibus duobus visitet. Reliquum verò visitationis superpelliceo exutus absq; luminib. profectetur, vt infrã. Vbi autẽ à prandio illuc pervenerit, & illius loci visitatio illo eodẽ die expediri non possit, visitationi personali incũbat, vel inventaria, indices, & alia, quã à Parocho prãparata esse debent, vt supra dictũ est, videat, & difficultates, si quã in illis sũt, euacuare conetur: prãcipuẽ decreta visitationum prãteritarum reuisat, & quẽ executã non sunt, si cẽsuerit, etiã ab alijs quã à Rectore, cognoscat: inventaria bonorum, ac supellectilium Ecclesiã cõferat, & si fortẽ aliquid deerit, defectus causã cognoscat, vt infra latius dicemus. poterit etiam, si Clerus frequens erit, animas absoluere, vel pios aliquos homines audire. Vnum non prãtermittam admodum Visitatoribus expediens, vt etiã à prãdio quotidie ante, vel post officium Vesperarum per dimidium horã meditationi, vel saltem sacrorum, piorumq; librorũ lectioni incumbat. Et si vna die Visitacionem expedire non poterit, pluribus diebus, vt oportuerit, immoretur. Non enim verum est, quod vna die tantũ procurãdus sit Visitator; quia, vt cõmuniter concludunt Doctores, si statim potest redire pro perfectione Visitacionis, nonne melius est permanere, quãdia opus est, & ipsam Visitacionem perficere? Si verò aliquis recusauerit visitari, vel procuracionẽ dare, excipiẽs se exemptum, licet offerret se id incontinenti

coram ipso Visitatore probare, aut corã alio cõpetenti iudice, etiam si appellaret ad S. D. N. poterit tamen excõmunicari; quia Visitator in prãiudicium sui iuris, nec exceptionem, nec probationes oblatas recipere, neq; appellacionem admittere tenetur. Et hoc potest facere delegatus, si potestatẽ habet: & quando cõstat Ordinariũ esse in quasi possessione; secus si contrarium constaret: in dubio autem penderet ex futuro euentu. Et Visitator eo casu debet procedere, vt pars, non autem, vt Iudex: non tamen potest excõmunicare, aut interdiceret ex sola allegatione exẽptionis; quia ille per huiusmodi exceptionem non diceretur spoliare Episcopũ; sed requiritur, quod visitationi resistat. Tunc enim Epif. potest vti gladio spiritali, & rãporali: quia etiam per violentiã intrare potest, & resistentes expellere. Et cõducibilis esset, (quãdo non timeretur scandalũ) non vti censuris, sed vt ingredi, si tamen quis se excusaret, quoad procuracionem, ob inopiam; eo casu, quando paupertas est evidens, non debet, nec potest cogi. Si verò nõ est evidẽs, etiã per censuras cogi potest. Sed Visitator non debet cogere, quãdo id esse verũ, probabiliter putat; secus verò, quãdo suspicatur ipsum falsò paupertatẽ allegare. Neq; excusatur Abbas, vbi Monasterio imminet cura animarũ ob paupertatem Ecclesiã Parochialis, quia ratione populi ad procuracionem tenetur: & hoc notandum est; quia facile occurrere potest, & mihi occurrit in factõ. Ecclesia autem dicitur pauper, quando non potest aliquem honestẽ, & sufficienter alere, hospitesq; superuenientes recipere; & quando sibi & suis non sufficit. Hoc tamẽ arbitrio iudicis relinqui solet. Si quis verò visitacionem impedire prãsumperit, est excõmunicatus in Bulla coena Domini.

Innoç. in c. venerabilã de sensu excom.

Sec. num. 16. & num. 24. S. Ana. d. c. 5.

Hunc articulu latẽ discutit Borg. decis. 29. nu. 40. lib. 1.

Sec. num. 20.

Falsch. lib. 2. c. 19.

Sec. num. 28.

Butz. in c. si. de offic. Arch. gl. in c. clericus. 21. q. 1.

Me. nocht. de arb. iud. lib. 2. cent. 1. cas. 165. num. 2.

Conc. Prou. l. 10.

Arch. Ioan. Andr. & alij in d. cap. 1.

c. cum super de sensu.